

Նոր ժամանակի կրթություն: ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱ
ՆԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ընտանիքի հոգեբանություն, կոնֆլիկտներ

Առարկան՝ Ինֆորմատիկա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Պերճուհի Սիմոնյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Երևանի հ.175 միջն. դպրոց

Երևան 2023

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
Ընտանիքի հոգեբանություն, կոնֆլիկտներ.....	4
ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.....	13
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	14

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի նպատակը:

Ցանկացած ընտանիքում վեճերն ու կոնֆլիկտներն անխուսափելի են, եթե չկան վեճեր, նշանակում է՝ ընտանիքում տիրում է սառը պաշտոնական հարաբերություններ:

Ընտանեկան վեճերն իրենց բնույթով կարող են լինել պերմանենտ (անընդհատ):

Մարդը կորցնում է ինքնատիրապետումը, դիմացինին լսելու ունակությունը և վեճը վերածվում է կոնֆլիկտի: Ցանկացած վեճի հիմքում ընկած է անհատականության երևույթը, այսինքն՝ անհատականը: Մարդը աշխատում է հնարավորինս վիրավորելով դիմացինին բարձրացնել "Ես"-ի արժեքը: Կոնֆլիկտի հիմնական պատճառը անձնավորության որևէ պահանջմունքի չբավարարված լինելն է: Դա կարող է լինել ֆիզիկական, կենսաբանական, ֆիզիոլոգիական մինչև հոգևոր պահանջմունքները:

Կոնֆլիկտների մեխանիզմը հասկանալու համար անհրաժեշտ է առանձնացնել պատկերացումների 3 համակարգ՝

1. Էգոցենտրիկ համակարգ - որի հիմքում ընկած է սեփական Ես-ը:
2. Ալլետորոցենտրի համակարգ – կենտրոնում ընկած է ուրիշը:
3. Սոցիոցենտրիկ - հիմքում ընկած է մեկը:

Ընտանիքի հոգեբանություն, կոնֆլիկտներ

Ընտանիքի հոգեբանությունը՝ որպես հոգեբանության մի առանձին ճյուղ, ուսումնասիրվել է բազմաթիվ հոգեբանների կողմից: Ընտանեկան կյանքին նախապատրաստելու կարևոր ուղղություններից մեկն այն է, որ աղջիկներն ու պատանիները հասկանան, որ ամուսնությունը ոչ թե ընտանեկան երջանկությունն ընտրելու ավարտն է, այլ նրա սկիզբը: Յուրաքանչյուր երիտասարդ պետք է գիտակցի, թե ինչ է ամուսնությունը և դրանից ինչեր կարող է լինել:

Ընտանիքը կլինի բարեհաջող, եթե բոլոր պատկերացումները լինեն համատեղ: Հասարակության համար կարևոր է ոչ միայն ամուսնության կայունության փաստը, այլև ներընտանեկան հարաբերությունների որակը: Շատ էական է համարվում ընտանիքում անդամների միջև աֆեկտիվ կապերը*: Հուզական կայունությունը պայմանավորված է ամուսինների զգացմունքներով (սեր, համակրանք, հարգանք): Որպես կանոն, երեխաները ծնողների գործերը և առօրյան դարձնում են ավելի հաճելի: Ծնողների վերաբերմունքն իրենց երեխաների նկատմամբ շատ դեպքերում տարբեր է: Այժմ երեխաներով շատ ընտանիքներում կարելի է տեսնել, որ մեծերին՝ հարգում են, իսկ փոքր երեխաներին երես են տալիս: Միջին տարիքի երեխաներին, որոնց մոռանում են, հիմնականում ավելի լավ մարդիկ են դառնում:

Ընտանիքը կարելի է բնութագրել որպես փոքր սոցիալական խումբ, որի անդամները կապված են ամուսնական կամ ազգակցական հարաբերություններով, կենցաղի ընդհանրությամբ և փոխադարձ բարոյական պատասխանատվությամբ:

Արիստոտելը նշել է. «Ընտանիքը հասարակության բջիջն է»: Այսինքն՝ հասարակությունը, հետևաբար նաև պետությունը, կարող են առողջ լինել, եթե առողջ և կայուն է ընտանիքը: Հոգեբանորեն առողջ է այն ընտանիքը, որում հուզական փոխհարաբերությունները ձևավորվածու կայուն են թե՛ ամուսինների, թե՛ ծնողների ու երեխաների միջև: Այսինքն՝ առողջ ընտանիքում տիրում է դրական բարոյա-հոգեբանական մթնոլորտ:

Ընտանիքի համար ճգնաժամային շրջաններն են՝

1. Միմյանց հարմարվելու փուլ՝ ամուսնական կյանքի առաջին տարին է, երբ ձեվավորվում է նոր որակի հարաբերություններ, նոր հոգևոր արժեքներ:

2. Երեխա ունենալու փուլ՝ երեխաների ծնունդը բարդացնում է ամուսինների մասնագիտական աճի հնարավորությունները, քիչ ժամանակ է տրամադրվում անձնական

գրավիչ գործունեությանը (հորբի), կնոջ հոգնածության պատճառով կապված երեխայի խնամքի հետ, ժամանակավոր՝ սեռական ակտիվության նվազումը:

3. Բախման փուլ՝ երեխաների դաստիարակության վերաբերյալ ամուսինների և նրանց ծնողների հայացքների, տեսակետների բախումը:

4. Միապաղաղության, կամ միջին ամուսնական տարիքի փուլ՝ այս շրջանը երբեմն անվանում են նաև զգացմունքների հագեցվածության փուլ, կամ քաղցի շրջան:

5. Իվոլյուցիոն, կամ միայնակության զգացման փուլ: Այս շրջանը համարվում է 18-ից 24 տարի համատեղ կյանքից հետո, որը հաճախ համընկնում է ինվոլյուցիոն շրջանի հետ:

Ընտանեկան անբավարարվածության վիճակն առաջանում է կոնֆլիկտային իրավիճակների արդյունքում, որոնցում դրսևորվում է տարածայնությունն տվյալ անհատի վերաբերյալ, սպասումների և նրա իրական կյանքի միջև: Կոնֆլիկտից կոնֆլիկտ այսպիսի անբավարարվածությունը արտահայտվում է հուզական պոռթկումներում և հիստերիկ դրսևորումներում, որոնց հաճախականացումը կարող է լրջորեն խաթարել ընտանիքի ամրությունը:

Ճնշող մեծամասնությամբ պատճառները, որոնք հանգեցնում են ընտանիքում կոնֆլիկտային իրավիճակի, առաջ են բերվում սոցիալական գործոններով:

Այդ շարքում միշտ էլ վճռորոշ տեղ է զբաղեցրել ֆինանսական խնդիրը: Խնդիրը շոշափենք ամենահասարակ օրինակների արձանագրությամբ: Երբ ընտանիքում ուժեղ սեռի ներկայացուցիչները լիարժեք չեն կարողանում լուծել ընտանեկան սոցիալ-կենցաղային խնդիրները, նույն այդ ընտանիքներում կանանցից շատերը՝ զուգընկերոջից գաղտնի գումարներ են ծախսում իրենց կոսմետիկայի, արդուզարդի ու հագուկապի վրա, իսկ ամուսիններից ոմանք էլ պարտքեր են վերցնում ծանոթներից, ընկերներից, և առանց կանանց իմացության մեծ գումարներ վատնում իրենց հաճույքների վրա:

Արդյունքում ծնվում են վեճեր: Իհարկե, կատարյալ կլիներ, եթե ամուսինները հաճույքների վրա իրարից գաղտնի գումարներ վատնելու, իսկ կենցաղային կարիքների վրա ծախսերն արհեստականորեն ուռճացնելու փոխարեն կարողանային ավելի շատ վստահել իրար, փորձել միասնաբար, առանց կոպեկներ թաքցնելու, ընտանեկան բյուջեն բաշխել ամսվա սկզբից: Այս պարագայում ոչ միայն նվազագույնի կհասցնեն կենցաղային խնդիրները, այլև ավելի շատ կվստահեն, կհարգեն ու կսիրեն միմյանց:

Բնական է, որ հաճախ երիտասարդ ընտանիքները դժվարություններ են ունենում, երբ տարբեր մանրուքների վրա ծախսերը թույլ չեն տալիս, որպեսզի նրանք լիարժեք վայելեն կյանքը: Բայց ահա, տարիների ընթացքում, երբ և՛ կինը, և՛ ամուսինը իրենց գործնետության ոլորտում հասնում են որակի հաջողության, ստանում են պաշտոններ, բարձրանում է նաև նրանց աշխատավարձը, ինչը թույլ է տալիս ավելի բարվոք ապրել, հանգստանալ, թանկարժեք հանգստյան վայրերում, միևնույն է՝ խնդիրները չեն վերանա: Նյութական հնարավորությունների բարձրացման հետ մեկտեղ մեծանում են նաև պահանջմունքները, տվյալ դեպքում ավելի շատ ֆինանսներ շռայլելու տենչը:

Նյութական հնարավորությունների աճը այդպես էլ չի բավարարում նրանց պահանջմունքները: Նրանք հայտնվում են փակուղու առջև:

Չենց այդտեղ է, որ մարդ պետք է իրատեսորեն գնահատի իր հնարավորությունները, ոչ թե ցանկությունները, օր օրի խրվի պարտքերի մեջ, այլ հանուն իր ընտանիքի և երեխաների հաստատակամորեն վերջ տա դեպի կործանում տանող քայլերին:

Մի հին հեքիաթում կինը մշտապես վիճում էր իր ամուսնու հետ: Ամուսինը նրան մի բառ էրասում, իսկ նա տասը պատասխանում: Եվ այդպես շարունակ: Կինը գնում է կախարդի մոտ խորհրդակցելու: Վերջինս նրան տալիս է ջրով լի մի կուժ. «Այս ջուրը հասարակ չէ, այլ՝ կախարդական: Չենց ամուսինդ սկսի վիճել, նրան պատասխանելու փոխարեն ջուրն առ բերանդ և պահիր այնքան, մինչև նա հանդարտվի»: Կինը լսում է նրան: Այդ օրվանից նրանք համերաշխ են ապրում: Չեքիաթի խորհուրդն այն է, որ կողակցի հետ վիճել պետք չէ:

Բայց արդյո՞ք սրա հետ համամիտ են ժամանակակից մասնագետները:

Իմ կարծիքը: Իմ կարծիքով բացարձակ համերաշխ ամուսիններ չեն լինում: Նույնիսկ ամենաներդաշնակ, միմյանց սիրող զույգերը ժամանակ առ ժամանակ միմյանց հետ վիճում են, սակայն դա չի նշանակում, թե անհաջող ընտանիք է կազմվել, ընդհակառակը նրանց զգացմունքները կենդանի են, երբ այդ հարաբերություններն անընդհատ զարգանում են,- սա բժշկուհի Տատյան Պուշկարևայի կարծիքն է:

Տարածայնություններից խուսափել չի կարելի միայն այն պարզ պատճառով, որ մարդն ի ծնե կոնֆլիկտային է: Որքան էլ զույգերը միմյանց սիրեն, անպայման մի հարցում նրանք տարածայնություն կունենան: Մի խոսքով, խոսակցություններից չի կարելի խուսափել:

Բարդ կոնֆլիկտային իրավիճակներ դրսևորվում է յուրաքանչյուր անհատի ներաշխարհում: Եթե մեկը կատարվածը բուռն, զգացմունքային է ընդունում, մյուսը ցուցաբերում է համբերատարություն և դիվանագիտություն՝ փորձելով հարթել այդ ամենը, երրորդն այդ ամենին հումորով է վերաբերվում:

Կոնֆլիկտային իրադրությունները կախված են մարդու տաքարյունությունից, բնավորությունից, սովորություններից, դաստիարակությունից և կյանքի փորձից: Կան այնպիսի ընտանիքներ, որտեղ ամուսինները մտապես վիճում են, այդուհանդերձ, նրանք իրենց շատ լավ են զգում: Գաղտնիքը հետևյալն է, այստեղ վեճը թելադրված է զուգընկերոջ նկատմամբ սիրո արտահայտմամբ: Բոլորին քաջ հայտնի է, որ սիրո մեջ միշտ էլ կա ատելության տարր: Մենք սիրում ենք և հարգում, սակայն միաժամանակ ատում ենք նրա բնավորության որոշ գծերը կամ հակումները, որոնք նրան խանգարում են արժանվույս ներկայանալ: Օրինակ՝ ծուլությունը, թափթփվածությունը, հաստատակամությունը, ոգելից խմիչքների նկատմամբ հակումը և այլն: Իհարկե, յուրաքանչյուր կոնֆլիկտ իր հետ բերում է փլուզիչ ուժ, սակայն եթե այն թելադրված է հոգածությամբ, օգնելու պատրաստակամությամբ, ապա հարաբերությունները չեն փլուզվի և կդառնան ավելի պարզ և հասկանալի: Դա նման է ամպրոպի պատրաստ բնությանը, երբ երկինքը ծածկվում է ամպերով, և այդ ժամանակ շատերն են իրանց անհանգիստ զգում: Մթնոլորտը դառնում է լարված և ճնշող: Սակայն երբ ամպրոպում է, վերջապես ճեղքում է անձրևը, բոլորը սկսում են հանգիստ շունչ քառել: Ամուսինները ներկայացնում են վարքագծի այն կանոնները, որոնք դրսևորվել են մանուկ հասակում: Եթե ծնողները հաճախակի էին վիճում և այդ հարաբերությունները՝ պարզաբանում էին բարձրաձայն, միանգամայն հնարավոր է, որ երեխան մեծանալով դրսևորի այդ վարքագիծը: Եթե ընտանիքում ընդունված է փոխզիջումը և վեճերից խուսափելը, ապա հարաբերությունները միանգամայն այլ կլինեն:

Կոնֆլիկտային են համատեղ կյանքի առաջին տարիները: Այդ շրջանում վեճեր կարող են ծագել նույնիսկ աննշան բաներից: Վեճի առարկա կարող են լինել կենցաղային սովորությունները: Այդ ժամանակահատվածում ծագած խնդիրները պայմանավորված են բնավորությունների փոխհարմարեցմամբ: Աստիճանաբար զույգերը սովորում են միմյանց:

Ընտանեկան կոնֆլիկտների հիմքում ընկած է ամուսինների նպատակների և հետաքրքրությունների օբյեկտիվ տարբերությունները, որը հարաբերություններում ընդունվում է որպես հակադրություն: Սոցիալ- հոգեբանական հետազոտությունները հնարավորություն են տալիս առանձնացնել ընտանեկան կյանքում առաջացող կոնֆլիկտների 4 տեսակ.

1. Ներանձնային- պետք է նշել, որ այն մարդը, որն ունի ներքին կոնֆլիկտներ, հաճախ սխալ է գնահատում շրջապատի մարդկանց և տեղի ունեցող իրադարձությունը: Արդյունքում տեղի է ունենում հոգեբանական ճնշում և հնարավոր է ներանձնային կոնֆլիկտը վերափոխվի միջանձնային կոնֆլիկտի:
2. Միջանձնային-կոնֆլիկտը ծագում է 2 կամ ավելի մարդկանց միջև: Միջանձնային կոնֆլիկտն առաջանում է մարդկանց համատեղ աշխատանքի ժամանակ և ծագում հակադրությունների լուծման ժամանակ: Նման կոնֆլիկտի լուծումը կախված է մարդկանց զարգացման մակարդակից:
3. Անհատական-խմբային կոնֆլիկտը առաջանում է այն ժամանակ, երբ անհատի նպատակը, վարքը չի համապատասխանում խմբի նորմերին:
4. Միջխմբային կոնֆլիկտ-այս դեպքում կարող է տեղի ունենալ բախում տարբեր խմբերի նպատակների, վարքի միջև: Կոնֆլիկտային գործունեության հիմքում ընկած են՝
  - ա) գործունեության բնույթը (հարձակվողական, պատպանողական, չեզոք)
  - բ) ակտիվության կոնֆլիկտներ (սիրո կորուստ, կապվածություն, կոպտություն, խանդը, կյանքին տարբեր հայացքներով նայելը)
  - գ) նեքին կոնֆլիկտ (դավաճանություն, մեկ այլ մարդու հանդեպ նոր զգացում): Ընտանեկան կյանքը մի ամբողջ գիտություն է, որը շատ բարդ է և անըդիստ զարգացող, քանի որ երկու ճակատագրեր միացել են և դարձել ընդհանուր երկու աշխարհներ: Անրաժեշտ է ապրել ընդհանուր հոգսերով, հաջողություններով:

Մենք անցկացրել ենք ՅՈՒ. Ալեշինայի մեթոդիկան, որը թույլ է տալիս առանձնացնել 8 գործոն, որոնք առաջացնում են միջանձնային կոնֆլիկտներ ամուսնական զույգերի միջև.

1. Խնդիրներ հարազատների և ընկերական հարաբերությունների միջև:
2. Հարցեր, որոնք կապված են երեխաների դաստիարակության հետ:
3. Ամուսնական զույգերի մոտ ավտորիտար ոճի ձգտում:
4. Դերային ակնկալիքների խախտումները:
5. Վարքագծի անհամապատասխանությունը:
6. Ամուսնական զույգերի դոմինանտության դրսևորումները:
7. Ամուսնական զույգերի խանդի դրսևորումները
8. Հակասական հարաբերությունները գումարի նկատմամբ:

Անձի վարքագիծը կոնֆլիկտային իրավիճակներում բնութագրելու համար ընտրված են ակտիվ կամ պասիվ կոնֆլիկտային իրավիճակներ:

Մարդն իր ողջ կյանքի բերացքում չի կապ գերծ մալ կոնֆլիկտներից: Քանի դեռ բախում է նրա զարկերակը, քանի դեռ կա զարգացում, մարդը մշտապես բախվում է կոնֆլիկտների:

Մարդիկ հիմնականում խուսափում և վախենում են բախումներից: Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ հակամարտող կողմերը չեն սիրում կոնֆլիկտ՝ անվանել այն, ինչ տեղի է ունենում իրենց միջև: Նրանք նշում են. «Մենք չենք վիճում, պարզապես մեր կարծիքները չեն համընկնում»: Կարելի է ենթադրել, որ գոյություն ունեն կոնֆլիկտի դրսևորման տարբեր ձևեր: Սակայն կոնֆլիկտը չի կարող ունենալ միայն բացասական հետևանքներ: Ինչպես ասում են. «Չկա չարիք առանց բարիքի»: Հաշտ ու հանգիստ ապրելը ողջունելի է, բայց կյանքն առանց փոփոխությունների, զարգացման շատ ձանձրալի է: Իսկ վերջիններս առաջանում են հնի ու նորի, վատի ու լավի, նպատակների, հետաքրքրությունների բախման հետևանքով: Հետևաբար երբեմն ընդունելի է կոնֆլիկտը, պարզապես անհրաժեշտ է իմանալ հետևյալ հարցերը՝

- Ինչպե՞ս կանխել կոնֆլիկտը, եթե այն սպառնում է խաղաղությանն ու բարեկամական հարաբերություններին, կյանքին և առողջությանը
- Ի՞նչ վարքագիծ դրսևորել կոնֆլիկտի ընթացքում, որպեսզի թուլացնենք լարումը և դրա վատ հետևանքները
- Ինչպե՞ս հանգուցել կոնֆլիկտը. որպեսզի այն նվազագույն կորուստներ պատճառիկամ հանգեցնի բարեհաջող հաղթանակի:

Այս հարցերի պատասխանը կարող է տալ մի գիտություն, որը կոչվում է կոնֆլիկտաբանություն: Այն ուսումնասիրում է կոնֆլիկտի առաջացման պատճառները, տեսակները, դրսևորման տեսակները և կարգավորելու եղանակները: Այն որպես գիտություն առաջացել է 20-րդ դարում: Մտածողների մի մասը(Խիլոն, Պիտտակ) դեմ էր կոնֆլիկտ բառի գործածությանը, քանի որ քննադատում էր մարդկանց մեջ ծագող հակամարտությունները և վեճերը՝ խորհուրդ տալով խուսափել դրանցից:

Այս հարցի վերաբերյալ հնչել են շատ տարբեր կարծիքներ: Հոգեվերլուծաբան Չիգմունդ Ֆրեյդը ստեղծել է մարդկային կոնֆլիկտաբանության առաջին կոնցեպցիաներից մեկը: Նա հիմնականում զբաղվել է միջանձնային կոնֆլիկաներով և ցույց տվել միջանձնային

հարաբերությունների վատթարացման պատճառների փնտրման անհրաժեշտությունը անգիտակցական ոլորտում:

Աղյերը միկրոմիջավայրի հետ անձի կոնֆլիկտի բովանդակությունը տեսնում էր անհատի փորձերում, երբ նա փորձում էր ձերբազատվել անլիարժեքության զգացումից և դոմինանտությունից մեկը մյուսի նկատմամբ:

4. Հորնիի կարծիքով կոնֆլիկտի պատճառ է համարվում անհատի և նրա շրջապատող միջավայրի միջև հոգատարության բացակայությունը (առաջին հերթին ծնողների):

Ըստ Է. Ֆրոմի՝ կոնֆլիկտ առաջանում է, քանի որ մարդը չի կարողանում հասարակության մեջ ռեալիզացնել անձնական, անհատական ձգտումներն ու պահանջմունքները:

Անգլոամերիկացի հոգեբան Մակ Դուգանը գտնում է, որ կոնֆլիկտը հասարակության մեջ անխուսափելի է, քանի որ մարդկանց բնորոշ են սոցիալական բնագոյները վախի, ինքնահամոզման ձևով, որոնք փոխանցվում են ժառանգաբար:

Ավստրիացի հոգեբան Լորենցը կարծում էր, որ սոցիալական կոնֆլիկտի գլխավոր պատճառն անհատի և ամբոխի ագրեսիվությունն է:

Գերմանացի հոգեբան Կուրտ Լևինը մշակեց վարքի դինամիկայի համակարգի կոնցեպցիաները: Նա գտնում էր, որ այդ վարքի դինամիկան խախտվում է, երբ խախտվում է հավասարակշռությունը անհատի և միջավայրի միջև: Այն դրսևորվում է կոնֆլիկտի տեսքով: Խմբի մեջ լիդերի գործողությունների անբարենպաստ ոճը կարող է դառնալ այս բալանսի խախտման պատճառ: Մորենոն սոցիոմետրիկ տեսության համաձայն գտնում էր, որ կոնֆլիկտները առաջանում են համաձայն մարդկանց միջև հուզական հարաբերությունների, իսկ միջանձնային և միջխմբային կոնֆլիկտները կարող են լուծվել միայն մարդկանց վերադասավորության ճանապարհով՝ իրենց Էմոցիոնալ նախապատվության համապատասխան:

Այսպիսով, կոնֆլիկտի առաջացման պատճառ հանդիսանում են ոչ թե միայն կենսաբանական, սոցիալական կամ դաստիարակչական գործոններն առանձին-առանձին, այլ դրանց համատեղ ազդեցությունը:

1. Կոնֆլիկտի կառուցվածքը – կառուցվածք ասելով՝ հասկանում ենք նրա մասերի, տարրերի և կապերի ամբողջությունը, դրանց հարաբերությունները, որոնք ապահովում ամբողջականությունը: Կոնֆլիկտային փոխազդեցության հիմնական տարրերն են՝

ա) կոնֆլիկտի օբյեկտը, ամեն մի կոնֆլիկտ իր պատճառն ունի և ծագում է երեք պահանջմունք բավարարելու համար: Որպես կոնֆլիկտի օբյեկտ՝ հանդես են գալիս սոցիալական, հոգևոր և նյութական արժեքները,

բ) կոնֆլիկտի մասնակիցները — կարող են լինել առանձին անհատներ, խմբեր, կազմակերպություններ, ազգեր: Նրանք կոչվում են ընդդիմադիր կողմեր կամ հակառակորդներ(օպոնենտներ): Ըստ այդմ կոնֆլիկտները բաժանվում են ներանձնային, միջանձնային, անհատ- խումբ, խումբ-խումբ,

գ) կոնֆլիկտի սոցիալական միջավայրը, պայմանները – կոնֆլիկտի զարգացման մեջ կարևոր դեր ունեն սոցիալ- հոգեբանական պայմանները, որոնցում ծավալվում է այն, այսինքն այն հողը, որի վրա ծագում և ընթանում է կոնֆլիկտը: Այն իր մեջ ներառում է կոնֆլիկտող կողմերի ոչ միայն մերձավոր, այլև հեռավոր, ընդարձակ շրջապատը (նաև սոցիալական մեծ ազգային խմբերը և ամբողջ հասարակությունը):

դ) կոնֆլիկտի սուբյեկտիվ ընկալումը և նրա անձնային տարրերը կարևոր է նաև սուբյեկտիվ ընկալումը կամ կոնֆլիկտի պատկերացումը, որը ստեղծվում է տվյալ կոնֆլիկտային իրավիճակի գործող անձանց կամ խմբերի միջև: Այս պատկերացումը կամ ընկալումը պարտադիր չէ, որ համապատասխանի իրերի հիստ դրությանը, իրական իրավիճակին:

Քողարկված կոնֆլիկտ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ճիշտ ընտանիք ձևավորելու համար անհրաժեշտ է, որ զույգերը հասկական և գիտակցեն ամուսնության կարևորությունը: Սիրո, կենցաղի, աշխատանքի, նախասիրությունների մեջ կարևոր է, որ զույգերը գիշեն իրար՝ դա խուսափումն է վեճերից և կոնֆլիկտներից:

Կոնֆլիկտային իրավիճակը ցույց է տալիս յուրաքանչյուր անհատի ներաշխարհը (տաքարյունույունը, դաստիարակությունը կյանքի փորձը. . .):

Կան վեճեր, բախումներ. . . միայն թե լարվածության, հակադիր պահանջի ժամանակ կարելի է հիշել հատնի հեքիաթը. . .

Ըստ իս`ընտանիքում պետք է լինի գիջողականություն, որ տիրի համերաշխ մթնոլորտ, առողջ ու խաղաղ պայմաններում դաստիարակվում են ճիշտ և հոգեպես հավասարակշիռ երեխաներ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. ԷԳ. Էյդեմիլլեր, Վ.Յուստիցկիս, Ընտանիքի հոգեբանություն և հոգեթերապիա, 2002թ.
2. Ս.Ա. Սեդրակյան, «Դերերի տեսությունը և ընտանիքի հոգեբանության խնդիրներին դերային մոտեցման էությունը», 2012թ.
3. Վ.Ի. Չաքեպին, «Ընտանիքի հոգեբանություն», 2003թ.
4. Ս. Սեդրակյան, «Ընտանիքի հոգեբանություն», 2008թ.

Միասին հաղթահարենք կոնֆլիկտները և ապրենք խաղաղության մեջ:

